

Skutki nowelizacji instytucji kuratora procesowego dla małoletniego z punktu widzenia pracy prokuratora

Aleksandra Malinowska-Bizon

Prokuratura Rejonowa w Kartuzach

Celem nowelizacji ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy (krio) w zakresie instytucji kuratora procesowego miała być m.in. poprawa sytuacji prawnej małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem, którego miałby się dopuścić jego rodzic lub opiekun prawny. Ponad dwuletni okres obowiązywania nowych przepisów art. 99 krio ujawnił – zdaniem praktyków – ich poważne mankamenty w kwestiach dotyczących ustawowych dyrektyw wykształcenia radców prawnych i adwokatów reprezentujących małoletnich, rzeczywistej reprezentacji małoletniego w toku procesu przed organami ścigania i sądami oraz czynnego udziału kuratorów w czynnościach procesowych. W artykule obnażono poważne braki systemowe, które w dalszym ciągu statuują małoletniego pokrzywdzonego na straconej pozycji.

SŁOWA KLUCZOWE:

KURATOR PROCESOWY, MAŁOLETNI POKRZYWDZONY, PROCEDURA KARNA, REPREZENTACJA

Dwudziestego września 2019 r. weszła w życie nowelizacja ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy (krio) obejmująca m.in. instytucję kuratora procesowego dla małoletniego. Ustawą z dnia 16 maja 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego w art. 1. pkt 8 nadano nowe brzmienie art. 99 krio i dodano trzy artykuły (art. 99¹⁻³ krio; Dz.U. 2019 poz. 1146).

Zaproponowane zmiany w dużej mierze miały poprawić sytuację prawną dziecka pokrzywdzonego w postępowaniu karnym w zakresie reprezentacji jego praw

uregulowanych w przepisie art. 51 § 2 Kodeksu postępowania karnego (kpk), z którego wynika, że jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni albo ubezwłasnowolniony całkowicie lub częściowo, jego prawa wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której pieczęcią pokrzywdzony pozostaje.

W dotychczasowym orzecznictwie na przestrzeni wielu lat Sąd Najwyższy (SN) niejednokrotnie wskazywał, że reprezentacja małoletniego przez rodzica w toku postępowania karnego na podstawie art. 51 § 2 kpk, podczas gdy podejrzanym/oskarżonym jest drugi rodzic lub podejrzanymi/oskarżonymi są oboje rodzice, może doprowadzić do sytuacji konfliktu interesów (uchwała SN z dnia 30 września 2010 r., sygn. akt I KZP 10/10, OSNKW nr 10 poz. 84, uchwała SN z dnia 13 marca 2003 r., sygn. akt III CZP 1/08, OSNC 2009 nr 4 poz. 52, postanowienie SN z dnia 9 lipca 2004 r., sygn. akt II CK 435/03, LEX nr 305047, postanowienie SN z dnia 9 września 1997 r., sygn. akt I CKU 13/97, uchwała SN z dnia 13 marca 2008 r., sygn. III CZP 1/08, Biul. SN 2008 nr 3 poz. 6). Stosowanie przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – odpowiednich unormowań art. 97 § 1 i 2, art. 98 § 2 i 3 i art. 99 miało pełnić funkcję gwarancyjną i chronić dobro dziecka poprzez wyeliminowanie potencjalnej nawet możliwości działania rodziców na jego niekorzyść. Obawa takiego działania zachodziła wówczas, gdy interes prawny rodzica mógł być obiektywnie sprzeczny (konkurencyjny) z dobrem małoletniego dziecka.

Jak wynika z uzasadnienia wskazanej nowelizacji (Sejm RP, 2019), proponowane zmiany art. 99 krio miały wykonywać postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 lutego 2014 r. (sygn. akt S 2/14) dotyczące reprezentacji dziecka jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym oraz zmierzać do realizacji postulatów zgłaszanych przez przedstawicieli doktryny w zakresie instytucji kuratora z art. 99 krio oraz niepublikowanych wyników badań przeprowadzonych w 2018 r. przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu we współpracy z Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości.

Przywołując stanowisko Trybunału Konstytucyjnego rozpoznającego skargę konstytucyjną w celu zbadania zgodności z Konstytucją RP regulacji art. 51 § 2 kpk w zw. z art. 98 § 2 pkt 2 w zw. z art. 98 § 3 w zw. z art. 99 krio i uznającego wyrokiem z dnia 21 stycznia 2014 r. powyższe rozwiązanie prawne za zgodne z art. 47 w związku z art. 51 ust. 1, art. 48 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 i z art. 72 ust. 1 Konstytucji RP, należy podkreślić, że jako gwarantujące ochronę praw małoletniego w postępowaniu karnym uznano wyłączenie możliwości wykonywania przez rodzica małoletniego – działającego w charakterze przedstawiciela ustawowego – praw tego małoletniego jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym przeciwko drugiemu z rodziców i wprowadzenie obowiązku ustanowienia w tym celu kuratora.

Trybunał Konstytucyjny – uzasadniając wyrok – zaakcentował, że pozostawienie możliwości reprezentacji dziecka na podstawie art. 51 § 2 kpk przez jedno z rodziców w procesie, zwłaszcza karnym, toczącym się przeciwko drugiemu z rodziców, rodzi zagrożenie dwojakiego rodzaju (Uzasadnienie wyroku TK w sprawie sygn. SK 5/12, teza 3.2.2. i 3.2.3). Z jednej strony istnieje niebezpieczeństwo, że jedno z małżonków, powodowane uczuciem miłości do drugiego, zaniecha podjęcia odpowiednich kroków procesowych przeciwko niemu, czego ofiarą będzie dziecko. Zgodnie z doświadczeniem życiowym ustawodawca zakłada, że procesy sądowe, w których małżonkowie znajdują się po dwóch stronach sporu, przyczyniają się do rozbicia rodziny. W sytuacjach, w których jedno z małżonków – w interesie dziecka – miałyby wystąpić z oskarżeniem przeciwko drugiemu, niewątpliwie znalazłoby się w poważnym konflikcie moralnym, w którym musiałoby wybierać między dobrem dziecka a trwałością swojego związku czy miłością do partnera. Wówczas dziecko zastępuje kurator, który – w ramach przysługujących mu uprawnień do reprezentacji dziecka – może wszcząć postępowanie przeciwko drugiemu z rodziców, wnosić środki odwoławcze lub podejmować odpowiednie kroki, gdy działania jednego z rodziców zmierzałyby do utrudniania postępowania przeciwko drugiemu. Z drugiej strony zdarzają się również sytuacje – na co zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny – że między małżonkami zachodzi konflikt, zwłaszcza znajdujący swój wyraz w żądaniu rozwodu, a zarzut popełnienia przestępstwa przez współmałżonka na szkodę dziecka staje się najbardziej oczywistym dowodem jego winy w rozkładzie pożycia małżeńskiego. Stąd istnieje niebezpieczeństwo instrumentalnego potraktowania pokrzywdzenia dziecka jako argumentu w sporach między małżonkami. Tego rodzaju postawy są zagrożeniem dla zarówno dobra dziecka, jak i pozycji dowodowej podejrzanego o popełnienie przestępstwa. Także i w tej sytuacji wprowadzenie kuratora jako obiektywnego reprezentanta dziecka w procesie uchyla, a w każdym razie minimalizuje, wskazane niebezpieczeństwo. Konflikt między rodzicami, który na tle art. 98 § 2 krio jest tylko potencjalnym zagrożeniem dla interesów dziecka, w wypadku oskarżenia jednego z rodziców przez drugiego o popełnienie przestępstwa staje się realnym, wręcz oczywistym konfliktem. Badane pod względem zgodności z Konstytucją RP przepisy art. 51 § 2 kpk w zw. z art. 98 § 2 pkt 2 krio w zw. z art. 98 § 3 krio w zw. z art. 99 krio eliminują takie zagrożenie dla interesów dziecka. Równocześnie stwarzają – przez nałożenie obowiązku ustanowienia kuratora reprezentującego małoletniego – gwarancję podejmowania możliwie obiektywnych decyzji co do wykonywania praw takiego małoletniego jako pokrzywdzonego. W takiej sytuacji odrzucenie stosowania w procesie karnym zasad reprezentacji dziecka z Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oznaczałoby, zdaniem Trybunału, że w postępowaniu cywilnym istniałaby dalej

idąca ochrona interesów małoletniego w stosunku do jego rodziców i opiekunów niż w postępowaniu karnym, co z aksjologicznego punktu widzenia byłoby niewątpliwie rozwiązaniem wadliwym, gdyż pozbawiałoby małoletniego ochrony w dziedzinie prawa, w której teoretycznie interesy takie powinny być najszerszej chronione oraz powinny mieć szczególnie intensywny, wręcz gwarancyjny charakter.

Jednocześnie rozpoznając przedmiotową skargę, postanowieniem sygnalizacyjnym z dnia 11 lutego 2014 r. Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę (Uzasadnienie postanowienia sygnalizacyjnego TK z dnia 11 lutego 2014 r. sygn. S 2/14, teza 7 i 8), że zachodzi potrzeba podjęcia działań ustawodawczych zmierzających do usunięcia nieprawidłowości w postępowaniach karnych, w których małoletni pokrzywdzeni są reprezentowani przez kuratorów ustanowionych przez sąd opiekuńczy. Wskazano, że konieczne jest wprowadzenie unormowań, które określiłyby kompetencje osób mogących pełnić funkcje kuratora procesowego dziecka, a ponadto przyznałyby rodzicom prawa do informacji o przebiegu postępowania dotyczącego ich dziecka w sytuacji, gdy jest ono reprezentowane przez kuratora.

Dla osiągnięcia tych celów w zmienionym i rozbudowanym ustawą z dnia 16 maja 2019 r. art 99 krio wprowadzono 11 jednostek redakcyjnych¹.

W art. 99 § 1 krio, w drodze preredagowania dotychczasowej treści przepisu art. 99 krio ustanawiającego zasadę reprezentacji dziecka przez kuratora w przypadku, gdy nie może być ono reprezentowane przez rodziców, podkreślony zostaje charakter i nazwa kuratora. Zmieniony przepis zatem wyraźnie eksponuje okoliczność, że ustanawiany na podstawie art. 99 § 1 krio kurator jest kuratorem powołanym do reprezentowania dziecka.

Art. 99 § 2 krio jasno i wyraźnie wskazuje zakres uprawnień kuratora, tj. wykonywanie wszelkich czynności łączących się ze sprawą, również w zakresie zaskarżenia i wykonywania orzeczenia, a odesłanie do art. 95 § 3 i 4 krio oraz art. 154 krio jest wskazaniem, że czynności te kurator podejmuje zawsze z należytą starannością oraz w interesie dziecka i interesu społecznego².

- 1 Jednostka redakcyjna tekstu prawnego to forma zapisu pojedynczych zdań w tekście prawnym aktu normatywnego. W przypadku art. 99–99³ krio podstawową jednostką tekstu jest paragraf, których jest łącznie jedenaście.
- 2 Pojęcie dobra dziecka, którym postępuje się Kodeks rodzinny i opiekuńczy, nie ma definicji ustawowej, w związku z czym należy postugiwać się dorobkiem piśmiennictwa, zgodnie z którym może ono oznaczać kompleks wartości o charakterze materialnym i niematerialnym niezbędnych do zapewnienia prawidłowego rozwoju fizycznego i duchowego dziecka oraz do należytego przygotowania go do pracy odpowiednio do jego uzdolnień, przy czym wartości te są zdeterminowane przez wiele różnych czynników, których struktura zależy od treści stosownej normy prawnej i konkretnej, aktualnej sytuacji dziecka, zakładając zbieżność tak pojętego „dobra dziecka” z interesem społecznym

Jednocześnie w § 3 ustawodawca, odsyłając instytucję kuratora do uregulowań prawnych dotyczących opieki, w tym art. 156 krio, ustanowił konieczność uzyskania zezwolenia sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego.

W art. 99¹ § 1 i 2 krio sformułowano wymagania formalne dotyczące osoby kuratora. Co do zasady może nim zostać jedynie adwokat lub radca prawny. Osoby zrzeszone w strukturach samorządu adwokackiego lub radcowskiego powinny dodatkowo legitymizować się ukończeniem odpowiednich szkoleń dotyczących zasad reprezentacji dziecka, jego praw lub potrzeb, bądź wykazywać szczególną znajomość spraw dotyczących dziecka rodzajowo odpowiadających sprawie, w których istnieje potrzeba ustanowienia kuratora. W sprawach mniej skomplikowanych będzie to mogła być również inna osoba posiadająca wykształcenie prawnicze i wykazująca się znajomością potrzeb dziecka, w szczególności wówczas, gdy sąd opiekuńczy szczegółowo określi treść czynności, a jeżeli szczególne okoliczności za tym przemawiają, także inna osoba wykazująca się znajomością potrzeb dziecka. Wyjątek ten nie będzie jednak dotyczył reprezentacji dziecka w postępowaniu karnym z uwagi na szczególny charakter tych spraw.

Artykuł 99² § 1 krio nakłada na kuratora obowiązek informacyjny względem rodzica nieuczestniczącego w postępowaniu i obowiązek uzyskania od tego rodzica informacji niezbędnych do prawidłowej reprezentacji dziecka. Wprowadzenie tych zmian było realizacją postanowienia sygnalizacyjnego Trybunału Konstytucyjnego z 11 lutego 2014 r., w którym zwracano uwagę na trudności, z jakimi spotykają się rodzice wyłączeni od reprezentacji dziecka i sprawujący nad nim bieżącą pieczę. Dotychczasowa praktyka powodowała, że rodzice – w szczególności ci niekrywdzący – byli pozbawieni prawa informacji o sytuacji własnego dziecka oraz nie mieli możliwości przekazania kuratorowi wiadomości niezbędnych do reprezentacji małoletniego. W związku z tym nałożono na kuratora obowiązki informacyjne, które sformułowano w sposób nienasuający obaw o przekształcenie się w „konsultacje” umożliwiające wpływ na postawę i działania podejmowane przez kuratora. Po pierwsze, obowiązek ten ma być wykonywany z uwzględnieniem dobra dziecka. Po drugie, ma obejmować tylko informacje zakwalifikowane jako niezbędne. Po trzecie wreszcie, możliwość wpływu rodzica na kuratora ogranicza warunek udzielenia informacji

(Stojanowska, 1994). Obiektywne pojęcie dobra dziecka, którym winien kierować się kurator, może czasem odbiegać od subiektywnie odczuwanego przez dziecko jego własnego dobra, a także od postrzegania dobra dziecka przez jego najbliższych opiekunów, w tym również przez rodzica, wobec którego nie stawia się zarzutu popełnienia przestępstwa.

w formie pisemnej lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Jednocześnie rodzic, formułując wniosek o uzyskanie informacji, powinien określić, czy i dlaczego są mu one niezbędne, aby właściwie wykonywać władzę rodzicielską w kontekście prowadzonej sprawy, w której dziecko jest reprezentowane przez kuratora.

Dodatkowo na kuratora został nałożony obowiązek uzyskania od rodzica informacji o dziecku, jego stanie zdrowia, sytuacji rodzinnej i środowisku w zakresie niezbędnym do prawidłowej reprezentacji dziecka. Jest to podyktowane tym, że rodzic sprawujący bieżącą pieczę nad dzieckiem stanowi źródło informacji o małoletnim, które pozwalają na prowadzenie procedur prawnych z uwzględnieniem jego potrzeb i interesów. Rodzic uczestniczący w sprawowaniu bieżącej pieczy nad osobą małoletniego i w jego wychowywaniu dysponuje wiedzą na temat jego rozwoju, funkcjonowania oraz potrzeb, np. stanu zdrowia, niepełnosprawności, stanu psychicznego i emocjonalnego. Rodzic małoletniego ma także wiedzę na temat środowiska małoletniego uzasadniającą np. zastosowanie środków zapobiegawczych. W konsekwencji, uzyskanie ww. informacji o dziecku jest istotnym elementem prawidłowego wykonywania przez kuratora jego obowiązków, czemu dał wyraz Trybunał Konstytucyjny we wskazanym powyżej wyroku z dnia 21 stycznia 2014 r. (sygn. akt SK 5/14). Obowiązek uzyskania informacji od rodzica sprawującego bieżącą pieczę nad dzieckiem także został sformułowany w sposób uniemożliwiający wpływanie przez rodzica na działania podejmowane przez kuratora.

Uzupełnieniem tej regulacji jest art. 99² § 2 krio, który rozszerza uprawnienia kuratora w zakresie uzyskiwania wiedzy na temat reprezentowanego dziecka. Dodano możliwość zwrócenia się o ww. informacje także do organów lub instytucji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych, do których należy dziecko lub które świadczą dziecku pomoc. Wprowadzenie tej regulacji ma pozwolić kuratorowi na rzetelne i profesjonalne wykonywanie jego roli poprzez jak najlepsze poznanie potrzeb i sytuacji dziecka, które reprezentuje.

W przeciwieństwie do poprzednich przepisów, które na podstawie art. 95 § 4 krio w zw. z art. 155 § 2 krio oraz art. 178 § 2 krio ustanawiały wyłącznie obowiązek wysłuchania małoletniego przez kuratora, obecne przepisy – na podstawie art. 99³ § 3 krio – nałożyły na kuratora obowiązek nawiązania z dzieckiem kontaktu, poznanie go, a także przekazanie mu stosownych informacji dotyczących sprawy, tj. przebiegu postępowania i sposobu jego zakończenia oraz konsekwencjach prawnych podjętych działań dla jego sytuacji prawnej. Te informacje kurator winien przekazywać małoletniemu w sposób zrozumiały i dostosowany do stopnia jego rozwoju, przy czym nawiązywanie takiego kontaktu z dzieckiem będzie obligatoryjne tylko wówczas, gdy jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwolą.

W art. 99² § 4 krio nałożono na kuratora reprezentującego dziecko obowiązek zachowania w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na wykonywane czynności, z wyjątkiem wiarygodnych informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 kk i innych przestępstwach popełnianych na szkodę dziecka. W przypadku adwokata lub radcy prawnego wiadomości uzyskane w związku z reprezentacją małoletniego stanowią tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy, odpowiednio, Prawo o adwokaturze i Ustawy o radcach prawnych.

Ostatni przepis znowelizowanego art. 99 krio – art. 99³ reguluje wynagrodzenie kuratora małoletniego, wskazując, że o wynagrodzeniu kuratora orzeknie ten sąd lub organ, przed którym kurator reprezentuje dziecko, a nie ten, który ustanowił kuratora. Odesłanie do właściwej danemu sądowi lub organowi procedury umożliwi rozliczenie wynagrodzenia i wydatków poniesionych przez kuratora jako kosztów samego postępowania. Wysokość wynagrodzenia dla kuratora ustanowionego dla małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym i zwrot poniesionych przez kuratora wydatków ustala się na podstawie przepisów określających wysokość wynagrodzenia i zwrot wydatków kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, tj. na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. 2018 poz. 536).

W tym miejscu należy wspomnieć, że cytowane przepisy dotyczą również sytuacji, w której dziecko-ofiara przemocy domowej zostało – w ramach zarządzenia sądu opiekuńczego wydanego na podstawie art. 112² krio i nast. – umieszczone w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej przy ograniczeniu władzy rodzicielskiej rodzicom biologicznym, bowiem władza rodzicielska i związane z nią uprawnienie do reprezentowania praw dziecka przysługuje tylko rodzicom, a jej ograniczenie nie wpływa na sferę praw i obowiązków innych osób względem dziecka. W przypadku ustanowienia rodziny zastępczej dla małoletniego bez pozbawienia władzy rodzicielskiej jego biologicznych rodziców jest ono nadal reprezentowane w postępowaniu (karnym) przez rodziców, nie zaś rodziców rodziny zastępczej, w której zostało czasowo umieszczone (wyrok WSA w Gdańsku z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt III SA/Gd 369/07). W takiej sytuacji konieczne jest ustanowienie kuratora procesowego dla małoletniego pokrzywdzonego na czas trwania postępowania karnego.

Inaczej się przedstawia sytuacja, gdy rodzice krzywdzący zostają orzeczeniem sądu opiekuńczego tej władzy pozbawieni. Wówczas – zgodnie z art. 94 § 3 krio – przedstawicielem ustawowym małoletniego może być także jego opiekun. Opiekun

sprawuje pieczę nad osobą i majątkiem pozostającego pod opieką, podlegając przy tym nadzorowi sądu opiekuńczego (art. 155 § 1 krio). Do sprawowania opieki stosuje się odpowiednio przepisy o władzy rodzicielskiej – z pewnymi ograniczeniami (art. 156 i nast. krio). Zatem w sytuacji pozbawienia rodziców krzywdzących władzy rodzicielskiej to wyznaczony przez sąd rodzinny opiekun, a nie kurator procesowy, reprezentuje małoletniego pokrzywdzonego w procesie karnym.

Opiekun będzie ustanowiony także wówczas, gdy rodzice dziecka są nieznani lub sąd orzeknie o zawieszeniu władzy rodzicielskiej, co ma miejsce w przypadku zaistnienia przemijającej przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej (art. 110 krio). Przy czym należy podkreślić, że opiekuna ustanowić można jedynie w przypadku, gdy obojgu rodzicom zawieszono władzę rodzicielską lub ich jej pozbawiono albo też z innych przyczyn nie mają oni zdolności do czynności prawnych (wiek, ubezwłasnowolnienie). Podkreślenia jednak wymaga to, że wobec uzyskania przez opiekuna atrybutów władzy rodzicielskiej polegających na uprawnieniu do reprezentacji małoletniego, w przypadku, kiedy to opiekun dopuści się przestępstwa na szkodę (będącego pod jego pieczę) małoletniego – przesłanki art. 98 § 2 krio będą miały zastosowanie. Reasumując, ustanowienie kuratora procesowego będzie wówczas konieczne.

Pytanie, które należy postawić po dwóch latach obowiązywania przepisów regulujących – wydawałoby się w sposób kompletny – sytuację małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym w zakresie jego reprezentacji, brzmi, czy rzeczywiście nowelizacja ta w pełni realizuje ochronę prawną dziecka zagwarantowaną w art. 72 Konstytucji RP oraz zaleceniach międzynarodowych aktów prawnych³, jak i wyrażone w ramach konsultacji społecznych stanowiska Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organizacji pozarządowych monitorujących rozwiązania prawne i udzielających wsparcia dzieciom krzywdzonym (należy tu choćby wspomnieć o Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę)? Z praktyki pracy prokuratora należy niestety odpowiedzieć przecząco.

3 W tym w postanowieniach Konwencji o prawa dziecka z dnia 20 listopada 1989 r., Rekomendacji Komitetu Ministrów nr R(85)4 w sprawie przemocy w rodzinie z dnia 26 marca 1985 r., Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych z dnia 12 lipca 2007 r., Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii z dnia 25 maja 2000 r., Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej zastępującą decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że rola i status prawny kuratora procesowego małoletniego w procesie karnym są odmienne od roli przedstawiciela – obrońcy oskarżonego czy też pełnomocnika strony, uregulowanego w art. 82–89 kpk. Tak obrońcy, jak i pełnomocnicy strony działają obok strony, równolegle reprezentując jej interesy. Ich działania nie wykluczają możliwości podjęcia tożsamyh bądź odmiennych działań przez samą stronę, nie pozbawiają strony aktywności w zakresie jej uprawnień wynikających ze stosownych przepisów (art. 299 § 1, art. 300 § 2, 23a § 1, art. 51–52, art. 204, art. 315–318, art. 78, art. 306, art. 138–139 i art. 156 kpk konstytuują uprawnienia pokrzywdzonego). Ponadto przedstawiciel strony – umocowany jej pełnomocnictwem – jest zobowiązany do reprezentowania jej interesów, zgodnie z wolą strony, nie zaś zgodnie z interesem społecznym. Stanowiska i działania procesowe pełnomocników stron czy też obrońców będą zatem nierzadko sprzeczne z celami postępowania karnego wynikającymi z art. 2 kpk i będą zmierzać do osiągnięcia wąsko pojętego celu, jakim jest interes osobisty mocodawcy wynikający z jego roli procesowej (pokrzywdzonego lub podejrzanego).

Odmienne przedstawia się sytuacja kuratora procesowego reprezentującego podmiot praw i obowiązków – dziecko, które nie ma zdolności do czynności prawnych (do 13 r.ż.) lub ma taką zdolność ograniczoną (powyżej 13 r.ż.) i nie może osobiście brać czynnego udziału w procedurze karnej, tj. samodzielnie wykonywać praw strony. Kurator działa więc nie obok małoletniego, ale zamiast niego, stanowiąc niejako quasi-pokrzywdzonego. Dokonuje wszelkich czynności procesowych ze skutkiem prawnym dla pokrzywdzonego. W konsekwencji dziecko nie skontroluje kuratora procesowego, nie konwaliduje własnym działaniem zaniechań procesowych kuratora, jak i nie jest w stanie w sposób racjonalny, jednoznaczny ani jasny określić mu oraz wyegzekwować swojego stanowiska w sprawie. Nie sposób nie zwrócić uwagi, że dokonywanie czynności przez przedstawiciela nie zawsze jest zgodne z wolą pokrzywdzonego, który w tego rodzaju sytuacjach pozostaje widzem własnego procesu (Mierzwińska-Lorencka, 2016). Kurator procesowy małoletniego, jak zaznaczono w art. 99 krio, winien kierować się przede wszystkim dobrem dziecka (m.in. w aspekcie więzów rodzinnych i wtórnej wiktyimizacji) i interesem społecznym. W sytuacji procedury karnej jego stanowisko będzie zatem zbliżone do stanowiska prokuratora (w toku postępowania przygotowawczego) i sędziego (w toku postępowania sądowego), czyli będzie zmierzać do ustalenia prawdy materialnej. Działanie kuratora zmierzające w kierunku ustalenia stanu faktycznego i co za tym idzie podjęcia kroków w kierunku wykrycia sprawcy przestępstwa (jeśli takie zaistniało) i pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej, trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu

przestępstwa, jak i uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności, doprowadzi do osiągnięcia celów postępowania karnego nie tylko tych wskazanych w art. 2 § 1 pkt 2 kpk, ale również celów działania kuratora, tj. dobra dziecka i interesu społecznego. Należy zatem wskazać, że w przypadku przestępstw na szkodę dzieci, gdy prokurator w możliwie najkrótszym terminie wystąpi do sądu rodzinnego o wyznaczenie kuratora procesowego dla małoletniego pokrzywdzonego, a sąd działając w trybie § 2 pkt 5 ppkt d i § 79 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulaminu urzędowania sądów powszechnych – wyznaczy w ciągu 14 dni – kuratora, kurator winien wręcz współpracować z prokuratorem (sądem) w celu ustalenia w sposób możliwie najpełniejszy stanu faktycznego z uwagi na zbieżność i tożsamość celów działania. Pomoc organom ścigania ze strony kuratora procesowego reprezentującego dziecko może być wprost nieoceniona, zważywszy na to, że prócz uprawnień do działań procesowych kuratora jako strony, jest on wręcz zobowiązany do działań nieprocesowych, takich jak uzyskanie od rodzica (opiekuna) niekrzywdzącego (wspierającego) informacji o dziecku, jego stanie zdrowia, sytuacji rodzinnej i środowiskowej (art. 99² § 1 krio) lub – o ile pozwoli na to stan zdrowia, rozwój umysłowy i stopień dojrzałości dziecka – nawiązania kontaktu z dzieckiem w celu wyjaśnienia mu celów podjętych działań, ich konsekwencji, co w kontekście ewentualnych przygotowań do przesłuchania małoletniego w charakterze świadka jest niezwykle ważne. Na organach procesowych będzie wówczas ciążyć jedynie odpowiedzialność poszukiwania równowagi między kluczową w procesie karnym zasadą, jaką jest prawo oskarżonego do obrony, a prawem pokrzywdzonego małoletniego do poszanowania jego godności (Mrozek, 2016).

Należy jednak zauważyć, że oprócz wskazanych obowiązków kuratora procesowego (udzielanie rodzicom niekrzywdzącym lub opiekunom niezbędnych informacji o toczącym się postępowaniu, uzyskiwanie informacji o stanie zdrowia i sytuacji dziecka, czy nawiązywanie z dzieckiem kontaktu) pozostała działalność kuratora w toku postępowania karnego – w sensie zarówno procesowym, jak i nieprocesowym – jest jego uprawnieniem, co wynika z użycia przez ustawodawcę w art. 99 § 2 krio zwrotu: „kurator reprezentujący dziecko jest umocowany do dokonania wszelkich czynności łączących się ze sprawą”. *Umocować* według *Słownika języka polskiego pod redakcją W. Doroszewskiego* (PWN, 2021) znaczy tyle, co upoważnić, udzielić plenipotencji, uprawomocnić kogoś do wykonania określonych czynności, co nie jest to równoznaczne z zobligowaniem kogoś do wykonania wskazanych czynności. Również jako uprawnienie kuratora procesowego wskazano w art. 99² § 2 krio możliwość zwrócenia się o informacje do organów lub instytucji oraz stowarzyszeń

i organizacji społecznych, do których należy dziecko lub które świadczą dziecku pomoc. Działalność procesowa i pozaprocesowa kuratora procesowego w toku postępowania karnego, jeśli ma skutecznie i odpowiedzialnie wypełniać powierzoną mu rolę, winna być prowadzona z należytą starannością (zgodnie ze stosowanym odpowiednio art. 154 krio), odpowiedzialnością i konsekwencją, wynikającą nie tylko z ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ale i z ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2019 r. poz. 1513, 1673 i 2020), § 8 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu i Ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 75), jak i § 12 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Jak już pokreślono, osoba, którą kurator procesowy reprezentuje – dziecko, nie skontroluje bowiem jego działań pod względem ich zgodności z jego dobrem czy interesem społecznym. Jedynymi organami mogącymi obserwować pracę kuratora i reagować w przypadku jego bierności i niewywiązywania się z obowiązku należytej staranności są organy prowadzące postępowanie – prokurator i sąd. Stosując odpowiednio art. 168 i 169 krio – jeżeli kurator procesowy dopuszcza się czynów i zaniedbań, które naruszają dobro dziecka – sąd opiekuńczy zwalnia kuratora procesowego. Biorąc pod uwagę, że sąd rodzinny i opiekuńczy nie ma bezpośredniego wglądu w przebieg postępowania karnego z udziałem kuratora i nie ma możliwości sprawowania bezpośredniego nadzoru wynikającego z art. 165 § 1 w zw. z art. 178 § 2 krio, jedynym rozwiązaniem, jakie pozostaje w przypadku niedostatecznego wywiązywania się kuratora procesowego ze swoich obowiązków i uprawnień, jest sygnalizacja takiego stanu rzeczy przez organ prowadzący postępowanie. Zważywszy na to, że organom prowadzącym postępowanie karne winno zależeć na aktywności kuratora procesowego z uwagi na – jak już wspomniano – tożsamość celów. Taka reakcja będzie niewątpliwym sygnałem dla wszystkich biernych kuratorów procesowych, że ich działanie, a konkretnie zaniechanie, jest obserwowane i rozliczane.

Obserwując udział kuratora procesowego w wielu postępowaniach w ciągu ostatnich 2 lat, należy zauważyć, że mimo uregulowania kodeksowego kwestii prawnych podnoszonych przez SN, Trybunał Konstytucyjny, RPO, RPD i organizacje pozarządowe, udział w postępowaniach karnych kuratorów procesowych (adwokatów i radców prawnych) w dalszym ciągu jest w dużej mierze bierny, nacechowany niskim natężeniem współpracy z organami prowadzącymi postępowania, ograniczający się do zapoznawania się z aktami postępowania na podstawie art. 156 § 1 i 5 kpk i składania środków zaskarżenia (niekoniecznie zawsze zgodnych z dobrem dziecka i interesem społecznym). Zdarzają się sytuacje, że kurator procesowy zgłasza swój udział na etapie postępowania sądowego w charakterze oskarżyciela posiłkowego, po czym nie pojawia się na żadnej rozprawie. Brakuje w tym zakresie regulacji odpowiedniej do

treści art. 79 § 3 kpk, tj. obowiązkowego udziału kuratora procesowego w rozprawie, jak i w tych posiedzeniach, na których dochodzi do rozstrzygnięć mających wpływ na dobro dziecka. Taki postulat *de lege ferenda* powinien być wzięty pod uwagę przez ustawodawcę w celu wykuczenia sytuacji, w której nierzadko jedynym pełnomocnikiem interesów pokrzywdzonego dziecka na rozprawie jest prokurator i sąd, czyli organy niemające bezpośredniego kontaktu ani z rodziną małoletniego, ani samym pokrzywdzonym.

Również w zakresie kompetencji adwokatów i radców prawnych do reprezentowania dziecka w toku postępowania karnego nasuwają się spostrzeżenia, że przepis wymagając od nich szczególnej znajomości spraw dotyczących dziecka lub ukończenia szkolenia dotyczącego zasad reprezentacji dziecka, praw lub jego potrzeb, jest w dużej mierze przepisem martwym. W pierwszej kolejności należy wskazać, że wyznaczając kuratora procesowego małoletniego w postępowaniu karnym, sąd opiekuńczy kieruje się listą adwokatów i radców prawnych danego okręgu, bez weryfikacji ich kompetencji wskazanych w ustawie. Taka weryfikacja, w przypadku podjęcia jej przez sąd, po pierwsze przedłużałaby wyznaczenie kuratora procesowego ponad uregulowane w rozporządzeniu 14 dni. Po wtóre zaś, doprowadziłaby do sytuacji, że w niejednym okręgu lista pełnomocników, którzy przeszli szkolenie dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw i potrzeb dziecka, byłaby pusta. Przeglądając tematykę szkoleń i konferencji organizowanych w ostatnich 24 miesiące przez Okręgowe Rady Adwokackie dla okręgów pomorskiego, warszawskiego i krakowskiego (strony internetowe ww. rad, stan na lipiec 2021)⁴, znaleziono jedno szkolenie poświęcone prawom i potrzebom dziecka, a konkretnie roli kuratora procesowego w postępowaniu karnym (czerwiec/lipiec 2021), zorganizowane przez ORA Gdańsk i OIRP Gdańsk przy współpracy z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę. Owszem, znalazły się szkolenia dotyczące kurateli karnej i cywilnej (3 godz., ORA Kraków), jak i poświęcone nowelizacjom postępowania karnego i cywilnego (ORA Warszawa i Kraków), jednak żadne z wydarzeń (poza już przywołanym) nie było poświęcone bezpośrednio prawom dziecka i jego skutecznej reprezentacji w postępowaniu karnym, co należy przyjąć ze smutkiem i konstatacją, że prawa i potrzeby dzieci nie są tak ważne dla samorządów adwokackich, jak prawo upadłościowe, gospodarcze, handlowe i podatkowe. Szkoleń takich nie znaleziono również na stronie Krajowej Izby Radców Prawnych⁵.

4 <https://adwokatura.krakow.pl/adwokaci/doskonalenie-zawodowe/>, <https://www.ora-warszawa.com.pl/kategoria/aktualnosci/konferencje-i-szkolenia/>, <https://www.adwokatura.gdansk.pl/20/adwokat/szkolenia>.

5 <https://szkolenia.kirp.pl/>.

W opinii Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów⁶ o projekcie zmian Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w kwestii regulacji dotyczących kuratora procesowego zawarto co prawda sugestię, że w razie przyjęcia proponowanych w projekcie zmian, celowe byłoby uzupełnienie programu szkolenia aplikantów o wiedzę psychologiczną i umiejętności przydatne w sprawach, w których zawodowy pełnomocnik występuje jako kurator ustanowiony dla dziecka, ale, jak zaznaczono, była to jedynie sugestia, a wprowadzone zmiany – nawet gdyby samorząd adwokacki i radcowski je wprowadził – przyniosą rezultaty za parę lat.

Reasumując, w obecnym stanie prawnym i faktycznym, jeśli adwokat lub radca prawny jest zdeterminowany do podjęcia wyzwania doskonalenia zawodowego w zakresie wskazanym Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym musi tego dokonać we własnym zakresie, korzystając ze szkoleń i konferencji organizowanych przez organizacje pozarządowe lub szkoły wyższe.

Na zakończenie należy jeszcze wspomnieć inny ważny element mający niebagatelny wpływ na (nie)podejmowanie przez profesjonalnych prawników decyzji o obowiązku reprezentacji dziecka w charakterze kuratora procesowego, mianowicie wynagrodzenie. Jak już wspomniano, zgodnie z art. 99³ kwota wynagrodzenia kuratora procesowego i zwrot poniesionych przez niego wydatków ustala się na podstawie przepisów określających wysokość wynagrodzenia i zwrot wydatków kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej – obecnie na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. (Dz.U. 2018 poz. 536).

Jak wynika z § 1 przedmiotowego rozporządzenia – wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, zwanego dalej „kuratorem”, ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności adwokackie określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, a w przypadku gdykuratorem jest radca prawny – w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności radców prawnych określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 22⁵ ust. 3 Ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, w obu przypadkach nie mniej niż 60 zł. Wysokość wynagrodzenia w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w kwocie wyższej niż określona w ust. 1, a nieprzekraczającej wskazanych stawek minimalnych, jeżeli uzasadnia to:

6 Opinia Rady Legislacyjnej przy Prezesie rady Ministrów RL-0303-42/7 z dnia 27 października 2017 r. na podstawie projektu opinii przygotowanej przez dra hab. Macieja Kalińskiego, prof. UW.

1. nakład pracy kuratora, w szczególności czas poświęcony na przygotowanie się do działania w postępowaniu, liczba stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie;
2. wartość przedmiotu sporu;
3. stopień zawichości sprawy.

Analizując powyższe przepisy, nie sposób się nie oprzeć wrażeniu, że jakkolwiek praca kuratora procesowego małoletniego w postępowaniu karnym, choć związana z dużo większą odpowiedzialnością i większym zakresem obowiązków niż pełnomocnika strony, a ponadto uznając jego aktywną postawę w toku postępowania karnego jako niezwykle ważną dla osiągnięcia celów postępowania, została przez ustawodawcę potraktowana – eufemistycznie mówiąc – lekceważąco jako niegodna sprawiedliwego i słusznego wynagrodzenia. Tym samym trudno dziwić się nasilającemu się od dłuższego czasu zjawisku składania przez adwokatów i radców prawnych oświadczeń do sądów rodzinnych i opiekuńczych o rezygnacji z pełnienia przez nich funkcji kuratora procesowego w postępowaniu karnym, co znacząco zwiększa trudności sądu w znalezieniu odpowiednich kandydatów na kuratora, tj. przede wszystkim chętnych do odpowiedzialnego i zaangażowanego pełnienia tej funkcji.

Analiza obowiązujących od ponad 2 lat przepisów znowelizowanego art. 99 krio prowadzi do wniosku, że sytuacja prawna małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym w dalszym ciągu nie została uregulowana na tyle kompleksowo, by prawa dziecka i jego dobro były zabezpieczone w sposób możliwie najszerszy. Trudno nie wspomnieć w tym miejscu o sytuacji dziecka, które jest wychowywane w rodzinie nieformalnej, związku konkubenckim, gdzie tylko jedno z opiekunów (najczęściej matka) jest rodzicem małoletniego, zaś konkubent rodzica jest sprawcą przemocy na szkodę dziecka. Taki stan faktyczny – w sytuacji zaistnienia często konfliktu interesów matki (pozostającej bądź na utrzymaniu konkubenta, bądź związanej z nim emocjonalnie) i małoletniego pokrzywdzonego – jest tożsamy z konfliktem interesów będących podstawą rozważań Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego. Nierzadko okolicznością utrudniającą realizację uprawnień dziecka jest brak drugiego z rodziców (śmierć, pozbawienie lub zawieszenie praw rodzicielskich, odbywanie kary pozbawienia wolności) lub niemożność ustalenia jego miejsca pobytu. Zapewnienie dziecku obiektywnej i realnej pomocy prawnej wymaga wówczas od organu prowadzącego nie lada gimnastyki umysłowej i procesowej. W takiej sytuacji prokurator, kierując do sądu wnioskiem o ustanowienie kuratora procesowego, wskazuje, że rodzic dziecka będący w konkubinacie z osobą krzywdzącą również pozostaje w kręgu osób

podejrzanych, które to założenie przy braku bezpośrednich dowodów na zaistnienie takiego stanu rzeczy, jest niewątpliwie nadużyciem.

De lege ferenda konieczne byłoby rozważenie wprowadzenia instytucji kuratora procesowego małoletniego pokrzywdzonego do Kodeksu postępowania karnego, wyposażenie go nie tylko w uprawnienia przewidziane dla strony pokrzywdzonej, ale również obowiązki zarezerwowane dla obrońcy podejrzanego (m.in. uregulowane w art. 79 kpk), rozważenie przeprowadzenia przez np. Fundusz Sprawiedliwości Ministerstwa Sprawiedliwości cyklu bezpłatnych szkoleń dla adwokatów i radców prawnych wyrażających chęć podjęcia pracy kuratora procesowego, jak również – co konieczne – rozważenie zmiany kwot wynagrodzeń dla przedstawicieli małoletnich na godne i sprawiedliwe, odpowiadające nakładom pracy i podjętym wysiłkom. Będzie to mogło stanowić choć drobną zachętę do wyrażenia zgody na pełnienie tej wymagającej i niedocenianej, a jakże ważnej dla wymiaru i poczucia sprawiedliwości, funkcji. Profesjonalna pomoc małoletniemu pokrzywdzonemu w sprawie karnej, zwłaszcza w sytuacji, kiedy sprawcą jest osoba najbliższa lub opiekun, jest warunkiem *sine qua non* w zakresie zapewnienia rzetelnego postępowania karnego, w którym urzeczywistnione będą zasady współżycia społecznego, a jednocześnie poszanowana będzie godność ofiary przestępstwa (Kolendowska-Matejczuk, 2015).

E-mail autorki: a.malinowskabizon.070@studms.ug.edu.pl.

BIBLIOGRAFIA

- Bodio, J. (2019). *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska
- Długoszewska, I. (2012). *Przesłanki oraz skutki ograniczenia i pozbawienia władzy rodzicielskiej*. Warszawa: LexisNexis.
- Kolendowska-Matejczuk, M. (2015). Kurator procesowy dla małoletniego pokrzywdzonego w procesie karnym na tle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. *Prokuratura i Prawo*, 4, 61–78.
- Mendecka, K. (2016). Klauzula dobra dziecka w Konwencji o prawach dziecka i w prawie polskim (wybrane problemy). *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Iuridica*, 77, 25–36.
- Mierzwińska-Lorencka, J. (2016). Kurator procesowy – zadania, rola, cel ustanowienia. W: *Kurator procesowy dla małoletniego pokrzywdzonego* (s. 37–57). Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

- Mrozek, Ł. (2016). Czynności procesowe z udziałem małoletniego – wybrane zagadnienia (przesłuchanie, okazanie, konfrontacja) W: *Kurator procesowy dla małoletniego pokrzywdzonego* (s. 23–36). Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.
- Neumann, J. (2012). *Zbiór zasad etyki adwokackiej i godności zawodu – komentarz*. Warszawa: C.H. Beck
- Opinia Rady Legislacyjnej przy Prezesie rady Ministrów RL-0303-42/7 z dnia 27-10-2017 na podstawie projektu opinii przygotowanej przez dr hab. Macieja Kalińskiego prof. UW
- PWN. (2021). *Słownik języka polskiego pod redakcją W. Doroszewskiego*. Pobrane z: <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/umocowac;5511402.html>
- Sejm RP. (2019). *Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego z dnia 19 marca 2019 r.* Druk sejmowy nr 3295. Pobrane z: <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=3295>.
- Stojanowska, W. (1994). Dobro dziecka jako klauzula generalna w Konwencji i w prawie polskim. W: T. Smyczyński (red.), *Konwencja o prawach dziecka – wybrane zagadnienia prawne i socjalne*. Warszawa: Polski Komitet UNICEF.

AKTY PRAWNE

- Postanowienie SN z dnia 9 lipca 2004 r., syg. akt II CK 435/03 LEX nr 305047,
- Postanowienie SN z dnia 9 września 1997 r., syg. akt I CKU 13/97.
- Postanowienie sygnalizacyjne Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 lutego 2014 r., syg. S 2/14.
- Uchwała SN z dnia 13 marca 2003 r., syg. akt III CZP 1/08, OSNC 2009 nr 4 poz 52.
- Uchwała SN z dnia 13 marca 2008 r., syg. III CZP 1/08, Biul. SN 2008 nr 3 poz. 6.
- Uchwała SN z dnia 30 września 2010 r., syg. akt I KZP 10/10, OSNKW nr 10 poz. 84.
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 stycznia 2014 r., syg. SK 5/12.
- Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 13.12.2007 r. syg. akt III SA/Gd 369/07, LEX nr 460741.
- Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 08.08.2019 r. syg. akt II SA/Gl 584/19, LEX nr 2717916.

THE EFFECTS OF THE AMENDMENT TO THE INSTITUTION OF A PROBATION OFFICER FOR A MINOR FROM THE POINT OF VIEW OF THE PROSECUTOR'S WORK

The purpose of the amendment to the Act – Polish Family and Guardianship Code (FGC) in terms of probation officer was supposed to be, among others the improvement of the legal situation of a minor victim of a crime. However, two years after the new provisions of Art. 99 FGC revealed – according to practitioners – their serious shortcomings in matters concerning the statutory directives of education of legal counsels and advocates representing minors, the actual representation of a minor in the course of a trial before law enforcement agencies and courts, and active participation of probation officers in procedural activities. This article exposes serious systemic deficiencies that still place the aggrieved minor in a lost position.

KEYWORDS

PROBATION OFFICER, MINOR VICTIM, CRIMINAL PROCEDURE, REPRESENTATION

Cytowanie:

Malinowska-Bizon, A. (2021). Skutki nowelizacji instytucji kuratora procesowego dla małoletniego z punktu widzenia pracy prokuratora. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 20(4), 91–107.

Artykuł jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa–Użycie niekomercyjne–Bez utworów zależnych 3.0 Polska.

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

FUNDUSZ
SPRAWIEDLIWOŚCI

Sfinansowano ze środków – Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości